4.10.2023
Talousvaliokunta
U 25/2023 vp
Paloma Hannonen, ympäristöpäällikkö
Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Suomen luonnonsuojeluliiton lausunto Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi viherväitteistä

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle liittyen viherväitteiden todentamiseen EU:ssa. Asia on oleellinen, sillä selvityksen mukaan suomalaisista verkkomainoksista noin puolet todettiin epätarkoiksi ja suorastaan virheellisiksi jopa 56% vuonna 2022 tehdyn selvityksen mukaan[1]. Jos kuluttajien halutaan osallistuvan puhtaaseen siirtymään tekemällä vastuullisia valintoja, on mainonnan perustuttava tutkittuun ja osoitettuun tietoon ja oikeasuhtaiseen markkinointiin. Kun varmistetaan, että yritykset, jotka pyrkivät vahvistetusti vähentämään vaikutuksiaan, voivat viestiä siitä totuudenmukaisesti, tämä hyödyttää sekä yrityksiä että kuluttajia.

EU:ssa erilaisia ympäristömerkkejä on noin 230 ja noin puolella näistä on vähäinen tai olematon verifikaation[2]. Tämä tekee kuluttajavalinnoista lähes mahdotonta ja heikentää todennettujen väitteiden ja merkkien vaikutusta myös yritysten suuntaan.

Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä, että luotettavaa ja kolmannen tahon riippumattomasti todennettua ympäristömerkkiä käyttävät tuotteet voivat esittää vihreitä väitteitä, jotka on jo todennettu kyseisen merkin yhteydessä eikä erillistä verifikaatiota tarvittaisi. Lisäksi on oleellista, kuten valtioneuvostokin kannassaan toteaa, että verifikaation olisi oltava riittävän tehokasta eikä liian kallista tai byrokraattista.

Luonnonsuojeluliitto on samaa mieltä valtioneuvoston ehdotuksen kanssa siitä, että ilmastoväitteiden käytöstä on säädettävä riittävällä tarkkuudella. Tässä kohtaa direktiivillä on yhtymäkohtia hiilen poistojen sertifiointia koskevan sääntelykehikon kanssa, joka on ilmaston kannalta täysin riittämätön[3]. Ympäristöministeriö on julkaissut ohjeen vapaaehtoisille hiilimarkkinoille[4]. On tärkeää huolehtia, ettei yrityksen ilmoittamia päästön “kompensoinnin” yksiköitä ole jo toisaalla laskettu osaksi esimerkiksi kansallisia päästövähennyksiä. Kaksoislaskennan riski on todellinen. Kumoutumisväitteiden perusteena tulee käyttää ainoastaan

ilmastoyksiköitä, jotka ovat todennetusti lisäisiä eikä niitä esimerkiksi rahoiteta valtion budjetista.

Vihreiden väitteiden tulee perustua tuotteen, palvelun tai yhtiön todelliseen vaikutukseen eikä päästöjen kompensointiin. Luonnonsuojeluliiton mielestä ehdotuksen esiin nostamat ongelmat päästökompensaatioihin perustuvista hiilineutraaliusväittämistä ovat olennaisia. Liiton mielestä kompensaatioihin perustuvat hiilineutraliusväittämät tulisikin kieltää. Myöskään tulevaisuuteen liittyviä ympäristöväitteitä ei tule käyttää tuotteiden kohdalla.

Lopuksi Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että vaarallisia kemikaaleja sisältävien tuotteiden kohdalla ei pitäisi voida käyttää vihreitä väitteitä eikä niitä pitäisi voida markkinoida ympäristöystävällisinä.

lisätietoja
Paloma Hannonen, ympäristöpäällikkö, +358 50 5323 219, paloma.hannonen@sll.fi

Viitteet:

1. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:48
   https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164261
2. https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/green-claims_en
3. https://www.sll.fi/2023/01/20/komission-ehdotus-euroopan-parlamentin-ja-neuvoston-asetukseksi-hiilenpoistumien-sertifioinnin-saantelykehikoksi/
4. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:3
   https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164604